

AMINAL/MER/PR0045/05/1853
IN.A2005.84
30/08/2005
Lode De Beck
02/558 18 75

Aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid, Cel MER
t.a.v. Annelies Hoebeeck & Annemie Stabel
Koning Albert II-laan, bus 8
B – 1000 Brussel,

PER EMAIL, PER GEWONE BRIEF

Ontwerp, Project-MER – collector Wilde Beek (20.199) en Kapellemeersen-Roeveld-
Ressebeke (21.344) te Denderleeuw, Haaltert en Aalst

Geachte,

Hierbij vindt u onze opmerkingen bij dit ontwerp MER

- Betreffende de juridische randvoorwaarden onder de situering van het project (pg. I-5 e.v.): dit onderdeel mist uniformiteit en structuur. Soms worden data (soms volledig, soms enkel het jaartal) van goedkeuring of bekrachtiging vermeld, soms ook niet. Sommige data zijn foutief (bvb. het decreet integraal waterbeleid bekrachtigd door de Vlaamse Regering op 18 juli 2003). Sommige info is foutief (bvb. een gewestplan wordt vastgesteld bij K.B. i.p.v. M.B.). Sommige wijzigingen van rechtsnormen worden vermeld andere niet (bvb. de wet van 28 december 1967 werd niet enkel aangevuld/gewijzigd in 1983, maar ook door de wet van 23 februari 1977 en door het decreet integraal waterbeleid van 18 juli 2003). Voor de structuur wordt best de hiërarchie van de rechtsnormen en de indeling in beleidsdomeinen gehanteerd. Bvb. de speciale beschermingszones en erkende natuurreservaten sorteren onder het zgn. natuurdecreet. Elementen die niet van toepassing zijn worden best niet vermeld (bvb. bepaalde verordeningen, natuur- en landinrichtingsprojecten of ruilverkavelingen; deze laatste twee bij de beleidsmatige randvoorwaarden).
- Betreffende de watertoets (pg. 1-17): Een verwijzing naar de bijzondere regeling conform art. 8 § 1, tweede lid (wat vermoedelijk belangrijker is bij de beoordeling van voorliggend project) van hetzelfde decreet ontbreekt.
- Betreffende het zgn. landschapsdecreet: dit decreet werd ook nog gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999 en 13 februari 2004.
- Betreffende het zgn. natuurdecreet. Het is relevant om art. 16 (zgn. natuurtoets) en art. 26bis (zgn. verscherpte natuurtoets voor het VEN) alsook art. 36ter (passende beoordeling) integraal op te nemen in de tekst. I.v.m. de toepassing van art. 26bis dient benadrukt te worden dat een project dat onvermijdbare en onherstelbare schade kan veroorzaken, enkel bij afwezigheid van een alternatief toch kan worden toegestaan om dwingende redenen van groot openbaar belang. We

willen in het bijzonder wijzen op de juridische betekenis van het begrip “onvermijdbare schade”: d.i. de schade die onvermijdelijk voortvloeit uit een activiteit of ingreep. Anders gezegd: schade die men hoe dan ook zal veroorzaken, op welke wijze men de activiteit of ingreep ook uitvoert.

- Betreffende de zgn. habitatrictlijn (pg. I-24): De beekprik is geen vissoort maar een rondbeksoort.
- Betreffende de beleidsmatige randvoorwaarden:
 - Het milieubeleidsplan van de provincie Oost-Vlaanderen, zoals goedgekeurd door de provincieraad op 21 april 2005 en 15 juni 2005 en de voor dit project relevante thema's / doelstellingen wordt hier best vermeld.
 - Een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan wordt bekrachtigd bij ministerieel besluit of bij besluit van de bestendige deputatie i.p.v. bij K.B. (pg. 1-33).
 - De biologische waarderingskaart is geen beleidsdocument (pg. 1-36).
- Betreffende de alternatieven (pg. 2-62 e.v.):
 - Er ontbreken alternatieven (of milderende maatregelen) waarbij alle overstorten al of niet aangelegd worden met een ondergrondse of bovengrondse buffer. Uit de technische kenmerken bij de bergbezinkingsbekkens die voorzien worden voor 2 (3) overstorten valt niet tot moeilijk af te leiden wat het verschil is van uitgestoten sediment en vuilvracht bij de inwerkingtreding.
 - Aangezien er sprake is van veenpakketten van 2m dikte is het nodig om inklinking van dit veen tegen te gaan of zoveel mogelijk te beperken. Inklinking van het veen kan een specifieke daaraan gebonden vegetaties verloren doen gaan en kan eu/hypertrofiëring van de vegetaties in de vallei veroorzaken. Best wordt in de scenario's waar bemaling aan bod komt standaard opgenomen om infiltratie van het opgepompte water (zoals aanbevolen op pg. 6-228) zo dicht mogelijk bij de bemalingskegel te voorzien als alternatief.
 - Bij de doelstellingsalternatieven komt ook een KWZI aan bod. Hier wordt blijkbaar uitgegaan van telkens één niet nader omschreven type. Toch bestaat er een ruim gamma aan systemen die ook qua kostprijs sterk verschillen. We stellen daarom vragen bij de kostprijsvergelijking van de alternatieven. Een objectieve kostprijsvergelijking dient de verschillende systemen te vergelijken.
 - Bij de vergelijking van de kostprijs van de diverse alternatieven missen we ook een uitsplitsen van de kosten en is het eveneens onduidelijk of alle elementen in rekening gebracht worden (bvb. kostprijs RWZI, kosten nazorg calamiteiten).
 - Het is reëel dat het (voorkeurs)alternatief van het project met de aanwezigheid van 6 overstorten met een overstortfrequentie van 7 tot 10 maal per jaar, problemen geeft om de doelstellingen van de kaderrichtlijn water te behalen. Hier wordt geen rekening mee gehouden in dit MER. Dit punt dient ook onder 6.2.5.1 en 6.2.6.3 aangehaald te worden.
 - Aansluitend bij vorige opmerking is het essentieel dat er een alternatief voorzien wordt waarbij een project uitgewerkt wordt dat de aanleg van een volledig gescheiden stelsel (DWA afvoer) behelst. Mogelijks zijn de (deel)alternatieven met KWZI's op deze manier uitgerust, maar dit kan niet afgeleid worden uit het MER.
 - Aansluitend bij vorige opmerking en i.k.v. de watertoets is het relevant te weten wat de gevolgen zijn voor de kwantitatieve toestand van het grondwater en of er een schadelijk effect (bvb. afgenomen veiligheid van bepaalde woningen) kan ontstaan ten gevolge van de verminderde regenwaterinfiltratie. In dat opzicht is het belangrijk om een alternatief met een gescheiden afvoer te onderzoeken in dit MER, waarbij er infiltratiemogelijkheden zijn voor het afzonderlijk opvangen regenwater.
 - Er wordt onvoldoende duidelijk gemaakt waarom deelscenario 4 van project 21.344 technisch niet-uitvoerbaar is, aangezien in het verlengde van beide uiteinden een lang straatstuk gelegen is.

- Bij de effectenlijst voor fauna en flora (tabel 4.4) dient ook te worden aangestipt dat de bemaling een eutrofiëringseffect kan veroorzaken.
- Betreffende de effecten op bodem en grondwater (pg. 6-113 e.v.):
 - Bij de diverse alternatieven wordt aangestipt dat ze een neutraal tot positief effect hebben op profielverstoring en/of bodemverdichting. Diverse van deze alternatieven kunnen op deze factoren geen (positieve) effecten hebben. Normaal gezien zal de aanleg van een gravitaire leiding en/of persleiding een (gering tot (zeer) ernstig) negatief effect hebben i.p.v. een neutraal effect.
 - Er dient beter nagegaan te worden of er in de verschillende alternatieven/scenario's een effect verwacht kan worden op de kwantitatieve toestand van het grondwater afhankelijk van de ligging van de actuele lozingspunten (en bvb. aansluitingsgraad op het rioleringsstelsel) en de toekomstige lozingspunten. Door de gemengde afvoer (incl. regenwater) worden in bepaalde scenario's/alternatieven immers geen voorzieningen voor lokale regenwaterinfiltratie getroffen. Het is derhalve onduidelijk of er effectief geen (o.m. tabel 6.6, 6.7, 6.9, 6.11, 6.12, 6.14, 6.15) grondwaterstandwijziging te verwachten en of bepaalde alternatieven inderdaad een positief hebben (bvb. bij KWZI's in tabel 6.9). In ieder geval wordt een verschillend effect verwacht tussen de diverse scenario's waar meer versus geen infiltratiemogelijkheden zijn (o.m. tabellen 6.6, 6.7 en 6.11). Dit ontbreekt in dit MER.
 - Bovenstaande elementen zijn relevant gelet op art. 5, 6° en de toepassing van de watertoets (art. 8) van het decreet integraal waterbeleid.
 - Deze effecten dienen ook aan bod te komen bij de bespreking van fauna, m.n. onder 6.3.3.2 waarin gesteld wordt dat er geen effecten zijn.
 - Er ontbreekt een onderzoek naar de aanwezigheid van veen (behalve de vermelding op pg. 2-62) en naar de effecten hierop bij eventuele inklinking tgv. grondwaterstanddaling.
- Betreffende de effecten op oppervlaktewater (6-148 e.v. + 4.101 e.v.): het klopt niet te stellen dat er uitsluitend verdund rioolwater geloosd wordt via de overstorten. Vaak wordt al het bezonken sediment uit de riolen/collectoren geloosd tijdens deze calamiteiten. Er dient preciezer aangegeven te worden welke verschillend effect er is (te verwachten) met aanleg van buffersystemen (bvb. zoals de bergbezinkingsbekkens). Indien staalname- en/of monitoringsgegevens beschikbaar zijn van bestaande overstorten kunnen dergelijke gegevens geëxtrapoleerd worden naar dit project, hetgeen moet toelaten de effecten beter in te schatten dan nu in voorliggend MER. Zoniet is het aangewezen gegevens te verzamelen van de hoeveelheden sediment die bezinken en geloosd kunnen worden. Op het eerste zicht en volgens de tekst wordt de emissiekwaliteit van de overstorten berekend bij maximale verdunning hetgeen een onderschatting geeft voor mogelijks alle normen. Ook de stelling dat water dat uit overstort nr. 4 treedt zal voldoen aan basiskwaliteitsnorm houdt hier geen rekening mee. De emissie en imissiewaarden kunnen o.i. niet berekend worden op basis van de I.E. en vanuit een veronderstelling van een homogene vervuilingsgraad zonder rekening te houden met de stroomsnelheden in de riolen. We stellen ons vragen bij de hoogste waarden voor BOD/COD/zwevende stof en Kjeldahl Stikstof bij de laagste debieten. Op het eerste zicht werd bij de berekening van deze waarden geen rekening gehouden met turbulentie in riolen/collectoren bij hoge regenwaterpieken.
- Het voorzien van een overstort aan de rand van VEN betekent dat artikel 5 §1, 3° van het besluit van de Vlaamse regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid niet van toepassing is (zoals aangehaald onder 6.2.5.3), maar impliceert wel dat er onvermijdbare schade aan het VEN kan ontstaan door de slibvracht en vervuild water die in het lager gesitueerde VEN terecht kan komen. Volgens art. 26bis van het natuurdecreet geldt hierop een absoluut verbod, tenzij er geen alternatief voorhanden is én er dwingende redenen zijn van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of

economische aard. In dat geval dienen alle schadebeperkende en compenserende maatregelen genomen te worden.

- Onder 6.2.5 kan ook de natuurtoets (art. 16) aan bod komen naast de beoordeling op effecten op VEN en habitatrictlijngebieden. Volgens dit artikel dient de overheid schade aan de natuur die vermijdbaar, te vermijden. In dat opzicht is het belangrijk beter aan te geven hoe bvb. de mogelijke schade tgv. de inwerkingtreding van overstorten vermeden zal worden.
- Betreffende de effecten op fauna/flora (pg. 6-184 e.v.):
 - Het is foutief te stellen dat er geen randvoorwaarden voor de ligging en werking van overstorten buiten het VEN zijn. De natuurtoets (art. 16 van het natuurdecreet) stelt dat schade aan de natuurwaarden dient vermeden te worden. Deze randvoorwaarden werd hier niet in rekening gebracht.
 - De calamiteiten waarvan de effecten besproken worden, zijn beperkt tot lekkage. Verwacht wordt dat de effecten op het aquatisch milieu besproken worden, zowel in vergelijking met de actuele toestand als bij de (tegen 2015) te bereiken goede ecologische toestand/potentieel voor de resp. waterlopen.
 - Bij de passende beoordeling (5-345) worden doelhabitats en beschermde biotopen opgesomd. Bij de doelhabitats wordt 9130 opgenomen terwijl deze ontbreekt bij de beschermde biotopen. Bij de beschermde biotopen wordt 6510 opgenomen terwijl deze bij de doelhabitats ontbreekt. Zolang er geen instandhoudingsdoelstellingen voor de respectieve deelgebieden van de habitatrictlijngebieden zijn geformuleerd, is het vereist alle habitats waarvoor het volledige habitatrictlijngebied werd aangewezen in beschouwing te nemen.
 - Bij de passende beoordeling wordt voorgesteld een bergbezinkingsbekken plus een rietveld te voorzien voor het overstort. Er dient concreet te worden aangegeven wat de range van de waterkwaliteitparameters is van het overstortwater om dit te kunnen beoordelen. Verder is het aangewezen dat nagegaan wordt of er nog betere alternatieven voorhanden zijn en aan te geven waarom al of niet voor deze alternatieven gekozen wordt.
 - Het betrokken (volledige) habitatrictlijngebied (BE-2300007) werd bij Europa aangemeld voor de instandhouding van 12 habitats. In de passende beoordeling worden er slechts 5 vermeld. Voor het betrokken deelgebied is “3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamium* of *Hydrocharition*” relevant; dit ontbreekt in de passende beoordeling. Het gebied werd tevens aangemeld voor nog twee zoogdieren die eveneens niet vermeld worden in de passende beoordeling.
- Betreffende de literatuurlijst (pg. 327): vele referenties uit het document ontbreken in deze lijst: bvb. alle 8 referenties van pg. 3-85 t.e.m. 3-92 ontbreken in de lijst.
- Betreffende de verklarende woordenlijst en de afkortingenlijst: er wordt gesteld dat bekkencomité's het integraal waterbeleid in de praktijk brengen. Er is echter geen wettelijke bepaling waarop dit gestoeld is. In het decreet integraal waterbeleid van 18 juli 2003 worden de bevoegdheden aan diverse andere structuren en organen toegewezen. Bij de afkortingen kan het nuttig zijn om de afkortingen LP, TP, PL en PS op te nemen.
- Betreffende de kaarten en figuren:
 - In figuur 1.9 worden o.m. eerdere aankopen van het natuurreservaat Wellemeersen getoond. Bij voorkeur worden alle aankopen op kaart gezet, inclusief de eigendommen van afd. Natuur (Kapellemeersen).
 - Figuur 1.10: er is meer uitleg bij het GRUP nodig: over welke bestemmingswijziging gaat dit en waarom wordt dit als beschermde entiteit aangeduid?
 - Figuur 1.11: De BWK is foutief! De kern van de beek- en riviervalleien is zowel op BWK1.0 als 2.0 en 2.1 waardevol tot zeer waardevol, terwijl op de kaarten in dit

document deze gronden aangeduid staan als minder waardevol met waardevolle of zeer waardevolle elementen. Best wordt de meest actuele versie (kartering 2002-2004) van de BWK (i.c. 2.1) gebruikt.

- Figuur 1-12: Er valt niet of moeilijk af te lezen op deze kaart waar de RWZI' s van Aalst en Liedekerke zich situeren.
- Figuren 6.1 en 6.2: Het is correcter de concrete (afgebakende) zones met verschillende erosiegevoeligheid en stort op kaart weer te geven i.p.v. als ovaal.
- Figuren 6.6 en 6.7: de info van de bodemkaarten gaat verloren; de positie van de verschillende bodemseries kan niet of zeer moeilijk onderscheiden worden op deze figuren. Best worden kaarten geleverd van achtereenvolgens de textuurklasse, de draineringsklasse en de profielontwikkeling. Bij de legende ontbreekt draineringsklasse "h".
- Er ontbreken kaarten die de maatregelen weergeven bij de diverse locatie- en doelstellingsalternatieven.
- Figuren 6.19 en 6.20: Door het overlappen van diverse lagen gaat info verloren (bvb. ligging risicozones onduidelijk). Best wordt een kaart meegegeven van enkel de NOG/ROG, weergegeven met drie legende-eenheden, en worden de risicozones apart aangegeven. Bij voorkeur wordt gewerkt met de recentste versie van de ROG kaarten en risicozoneskaart.
- Figuren 6.21 en 6.22: de effecten door de diverse overstorten worden onderschat. Hierbij dient ook vermeld te worden dat er een effect is op het waterbodemmilieu. Bij de maatregelenkaarten die er op volgen, ontbreken de kaarten met maatregelen bij toepassing van de alternatieven.
- Figuur 6.25: Doordat de nummers op de verschillende percelen vaak onleesbaar zijn op de kaart, gaat vele info verloren. Best worden deze kaarten afgedrukt zoals de gedrukte analoge versie van de BWK. Indien er verschillen zijn tussen deze kaart en de recente versie 2.1 van de BWK wordt dat best weergegeven en/of aangegeven in de tekst.
- Figuur 6.27 : Het ontbreken van het vermelden/aanduiden van een effect op het waterbodemmilieu tgv. de regelmatige werking van overstorten wordt als een ernstig gebrek van dit MER beschouwd. De overeenkomstige kaarten voor de diverse locatie- en doelstellingsalternatieven ontbreken.
- Figuren 6.29 en 6.30: de overeenkomstige kaarten voor de alternatieven ontbreken.

In de hoop dat bovenstaande bemerkingen op een constructieve manier bijdragen aan de inhoud van het MER, groet ik U met de meeste Hoogachting,

Lode De Beck
Instituut voor Natuurbehoud
Kliniekstraat 25
B-1070 Brussel
Lode.debeck@inbo.be
Tel. +32 2 558 18 75 Fax. + 32 2 558 18 05